

Olli Immonen ps

Kirjallinen kysymys Euroopan unionin Suomelle antamasta virallisesta huomautuksesta lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten torjumisessa esiintyvistä puutteista

Eduskunnan puhemiehelle

Lapsen oikeuksien peruskirja on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, jonka Suomi ratifioi vuonna 1991. Sopimus velvoittaa asettamaan lapsen edun ensisijalle kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tämä koskee kaikkia päätöksiä, olivatpa ne sitten hallituksen, hallinto- tai oikeusviranomaisten tai perheen itsensä tekemiä.

Joka vuosi valtava määrä lapsia joutuu Euroopan unionin alueella, myös Suomessa, seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi. Erityisesti lasten seksuaalinen hyväksikäyttö internetin ja muun viestintätekniologian avulla ja välityksellä on kasvussa oleva rikollisuuden muoto.

Lasten seksuaalinen riisto ja hyväksikäyttö ovat vakavia perustuslaissa säädettyjen ihmisoikeuksien ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vastaisia rikkomuksia. Niillä on kauaskantoiset ja tuhoisat vaikutukset lapsen senhetkisellet ja tulevalle kehitykselle.

Euroopan unioni antoi Suomelle virallisen huomautuksen 11.10.2019 (2019/2231) lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen korvaamisesta annetun direktiivin (2011/93/EU) puutteellisesta täytäntöönpanosta. EU:n komission mukaan Suomi ei ole saattanut asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään useita lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta annetun direktiivin säännöksiä.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä direktiivissä lähemmin määritellyt lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja seksuaalista riistoa, lapsipornografiaa ja lasten houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin koskevat rikokset rangaistaviksi. Pääosa komission huomautuksesta liittyy siihen, ettei Suomessa ole useiden direktiivissä säädettyjen rikosten osalta säädetty vankeusrangaistuksille enimmäiskestoja, joka on direktiivin vaatiman vähimmäistason mukainen.

Komissio huomauttaa, ettei Suomessa lapsen värväämisestä ja saamisesta osallistumaan lapsipornografiat tai taloudellisen hyödyn saamisesta tai lapsen muusta riistosta tässä tarkoituksessa voi saada direktiivin enimmäiskeston mukaista rangaistusta, joka on vähintään kahdeksan vuotta, jos lapsi ei ole saavuttanut seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevaa suojaikärajaa, ja vähintään viisi vuotta, jos lapsi on tätä vanhempi. Enimmäisrangaistustaso voidaan saavuttaa Suo-

Kirjallinen kysymys KK 832/2020 vp

messa vain tapauksissa, joissa tekijä voidaan lisäksi tuomita esimerkiksi osallisuudesta tai yllytyksestä lapsiprostituutorikokseen.

Komission mukaan Suomi rikkoo direktiiviä, koska lapsen kanssa tapahtuvan seksuaalisen kanssakäymisen rangaistavuudelle asetetaan rikoslain 20 luvun 6 §:ssä direktiivin vastaisesti ehto, jonka mukaan seksuaalisen teon rangaistavuus edellyttää, että teko on omiaan vahingoittamaan lapsen kehitystä. Suomi ei ole myöskään varmistanut, että seksuaalinen kanssakäyminen lapsen kanssa, kun teko tapahtuu käyttämällä väärin luottamus- tai auktoriteettiasemaa tai vaikutusvaltaa lapseen, on rangaistava teko kaikissa direktiivissä säädetyissä tilanteissa. Lisäksi Suomi rikkoo direktiiviä, koska se ei ole varmistanut, että rahallisen hyötymisen lisäksi muu taloudellinen hyötyminen lapsen osallistumisesta pornografiseen esitykseen tai lapsiprostituutioon on rangaistavaa. Komission mukaan Suomessa lasta koskevan pornografisen aineiston hankkimisen kriminalisoinnin ulkopuolelle jäävät teot, joissa tekijä esimerkiksi hankkii käyttöönsä verkkosivustolla vapaasti saatavilla olevaa aineistoa.

Osa seikoista, jotka voidaan katsoa raskauttaviksi asianhaaroiksi direktiivin koskemissa rikoksissa, on Suomessa säädetty koskemaan vain joitakin rikoksia. Huomautuksessa viitataan seuraaviin seikkoihin: rikoksen ovat tehneet useat henkilöt yhdessä, lapsen hengen vaarantaminen ja törkeän väkivallan käyttö ja vakavan vahingon aiheutuminen lapselle. Suomessa ei myöskään varmisteta kaikkien direktiivin 15 artiklan 2 mainittujen rikosten osalta, että syytteenpano on mahdollista riittävän pitkän ajan uhrin tultua täysi-ikäiseksi.

Virallinen huomautus on ensimmäinen vaihe komission rikkomusmenettelyssä. Jos komissio ei tyydy Suomen viralliseen huomautukseen antamaan vastaukseen, se voi antaa Suomelle perustellun lausunnon. Tämän jälkeen komissio voi saattaa asian rikkomuskanteena unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi.

Lapsia suojelevalla EU-lainsäädännöllä on suuri merkitys kansainvälisen lasten hyväksikäytön vastaisen toiminnan ja viranomaisyhteistyön kannalta. Lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin sekä lapsipornografian torjumiseen tarvitaan vahvaa poliittista sitoutumista ja kokonaisnäkemystä, tehokkaampaa rikosten tunnistamista ja pidempiä rangaistuksia.

Suomen rikoslaki on merkittävässä osassa lapsen ja nuoren suojelemisessa seksuaaliselta väkivallalta. Kyseiset rikokset ovat äärimmäisen vastenmielisiä. Hallituksen on otettava Euroopan unionin Suomelle antamat huomautukset vakavasti ja ryhdyttävä pikaisesti toimiin seksuaalirikollisuuteen liittyvän lainsäädännön uudistamiseksi.

Suomen lainsäädäntö mahdollistaisi yleisestikin kovemmat tuomiot seksuaalirikoksista, mutta jostakin käsittämättömästä syystä oikeusasteet tuomitsevat lähempänä rangaistusasteikon alarajoja olevia rangaistuksia. Lakia on syytä muuttaa ja seksuaalirikoksista annettavien tuomioiden alarajoja nostaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 832/2020 vp

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, että EU:n komission Suomelle antamat huomautukset lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten torjumisen puutteista saadaan konkreettisesti korjattua ja että Suomessa ryhdytään noudattamaan YK:n lapsen oikeuksien peruskirjaa sekä edelleen

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta lapsiin kohdistuvista törkeän tekemuodon seksuaalirikoksista annettaviin tuomioihin aletaan soveltaa laajemmin Suomen lain enimmäisrangaistuksia EU:n direktiivin (2011/93/EU) mukaisesti?

Helsingissä 6.11.2020

Olli Immonen ps